

מסורת הש"ס

א) וְנִקְמָן יֵאֵ: שבת כט. טו: קמו: עירובין מז. זל. יבמות ס: כחומות פ: ב"ק כ: בי"מ לו. ק"א. כבא במרא מ: קכו. קסה: שפועות כח. מולין זל. זא. קיא: ממנות ה:ג. ג) גיטין יט. גשבת מה. עירובין מז. נדה ו. ט: ג. וְנִקְמָן לו. שבת ס: קל: בלע יא. יומא לו: יבמות מ. מז. מז. ב"ק קכ. ע"ו ג. כבורות לו. נדה לו: מט. ג. ד) ונע"ר מוספות פסחים פט. ד"ה דאלו, ט) פסחים קכ: מגילה כח. זחיים מ: מביבא דר"י פרשת כח. ו) ספרי פ' ראה, ו) ספרי שם, ח) נסוטה יוד: סנהדרין מג: פט: ט) נדרים ו, ו) כ"ה: שהבאילה, ט) נע"ר חוב' יומא לו: ד"ה אמר, ו) נפסחים ג. זחיים ט: .

הגהות הב"ח

א) גבי' ולא זו בלבד הכי קאמר כ"ל וסבת אמרו נמחק: ב) רש"י ד"ה יכול יהא וכו' עד הבקר מן התורה דכמיז ביום: ג) ד"ה מה שלמים וכו' צלילה השנית. י"ב ורש"י סוף פסחים דף ק"כ ע"כ הכיא מחלה פי' רבינו דהכא ואח"כ כתב ח"ל ולי נראה שגף ביום צנינום יאכל דהא צלילה היה לא צא למעט אלא יום שחטטו שלפני לילה הראשון של פסח אכל מכאן ואילך יאכלנו עד עמוד השחר של ליל שני קמ"ל עכ"ל:

מוסף רש"י

עד שעת חפזון. שנהלו ללאת היינו עד הבקר (פסחים קכ. וכו"י זחיים ח:). יהא זאכל בקדשים ביום. ביום זכימו קודם שמתקן יתחיל לאוכלו אם ירצה (זחיים שם). ויהא זאכל לב' לילות ויום אחד. ע"י המפסקין בין הלילות דלא ליחי נותר עד ט"ז (פסחים קכ.).

והאי דקרו ליה ליליא.

דקאמר יוצא בו ק"ש של לילה: משום דאינא דגנו. וקרינא ביה ובשכבך ט): ובלבד שלא יאמר השכיבנו. הקורא ק"ש של לילה שחרית סמוך לעמוד השחר לא יאמר השכיבנו שאין עוד זמן מחלת שכיבה אלא זמן סוף שכיבה: דאשכחור. וישנו ונרדמו עד לאחר עמוד השחר: בשעת הדחק.

אבל שלא בשעת הדחק לא: הכי קא

אמרי ניה. לרבן גמליאל. ולא גרס אלא:

רבנן פליגי עילווך. כלומר מי פליגי

רבנן עליך דהא דאמרי עד חלות דוקא

קאמרי דלא משמע לכו ובשכבך כל

זמן שכיבה אלא כל זמן שדרך בני

אדם להתעסק לילך ולשכב ומיהו כהא

פליגי אדר' אליעזר דאלו רבי אליעזר

סבירא ליה זמן עסק שכיבה אינו

אלא עד האשמורה הראשונה ולרבנן

עד חלות. ואם סבירא לך ובשכבך

כל זמן שבני אדם שוכנים וייינו כל

הלילה ויחיד ורבים הלכה כרבים:

או דילמא כווסך סבירא להו. ומשמע

להו ובשכבך כל זמן שכיבה והא

דקאמרי עד חלות הרחקה הוא כדי

לזרז ומיהו היכא דאסתים ולא קרא

קודם חלות עדיין זמן חיובה הוא

ומחייבי ונפקי ידי ק"ש בזמנו: **כווסי**

סבירא להו וחייבין אהם לקרום

גרסינן. ולא גרסינן מותרים דאפילו

שלא בזמנו תנן (עמוד ב) הקורא מכאן

ואילך לא הפסיד כהדם הקורא

במורה: **שעת חפזון**. שנחפזו ללאת

והיינו עמוד השחר כדכתיב לא תאכלו

יש מפתח ביתו עד צקר (שמות יב):

יכול יהא נאכל. כשאר קדשים ביום

שחטטו כדרך מודה שגף היא זמן

אכילתה יום א' ואוכלו והולך כל יום

שחטטמה והלילה עד הבקר ב) כדין

מורה דכתיב ביום קרבנו יאכל (ויקרא

ו): **מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה**

אחד. שבימים דכתיב ביום זחכס

יאכל וממחרת (שס יט) אף פסח נמי

הואיל ואינו נאכל אלא צלילה נוקים

שני לילות במקום שני ימים דשלמים

ויהא נאכל בשני לילות ויום א' לא

שיאכלנו ביום אלא סיהא שהות זמן

שלא יפסל באכילה בשציל המחתה

היום ויאכלנו צלילה השנית ב) קמ"ל:

שם סוזה את הפסח בערב כבא

השמש מועד לאתך ממזרים. הרי לך

שלשה זמנים שאינם שוים. בערב כי

ינטו כללי ערב היינו לאחר חלות

שנסתלקה חמה מראש כל אדם ונטמה

למערב. כבא השמש משחשכה. מועד

לאתך ממזרים צבקר. כיצד יתקיימו

כולם. בערב לזמן שחטטה. כבא השמש

התחלת זמן אכילה. מועד לאתך זמן

שריפה כלומר צבקר הוא נעשה נותר

שהגיע זמן שריפה אלא לפי שאין

שורפין קדשים ביום טוב ממתינין

לו עד צקר שני: **עד מסי אסה**

אונל. היינו כר"ע אבל לתנא קמא

עד חלות לילה היו זמן אכילה ותו

לא דחי לא מאי ציינייהו: **הכל**

מודים. רבי עקיבא גופיה מודה

שהלילה י מחלות ואילך היתה שעת

חפזון דמזרים לשלחם מן הארץ:

מערב נגאלו. נתנו להם רשות

ללאת: **חפזון דמזרים**. מכת הבכורים

מאימתי פרק ראשון ברכות

ז.

לעולם יממא הוא.

החמה והוי רבותא טפי

דלפילו קודם הנך הוי זמן

דקריאת שמע של שחרית. וי"ל

כדפרישנא דהאי יממא לענין שאר

מזות. אבל לענין ק"ש הואיל ואיכא

אינשי דגנו לאו זמן קימה הוא.

ומימא דקשיא דרבי עקיבא אדר'

עקיבא דהכא קאמר אחר הנך ולקמן

(עמוד ב) קאמר משיכיר בין חמור

לערוך דהיינו אפילו קודם. וי"ל דתני

תנאי אליבא דרבי עקיבא. אי נמי

יש לומר יממא הוא אפילו גבי קרית

שמע דהא זמן קימה הוא והא דלא

נקט ז' פעמים קודם הנך משום

דבעי לאשמועינן שאינו יוצא בשל לילה

אחר הנקט: **ובלכבד ש"א יאמר**

השביבנו. פירש קונטרס אמילתא

דר"ש בן יוחי דקורא קודם שיעלה

עמוד השחר קאי. ונראה לי דלא

ודאי זמן שכיבה הוא ומאי למימר

השכיבנו. ועוד דהוה ליה למימר

אמאי דסליק מיניה. ופי' השך מקווי

דקאי אקודם הנך דסליק מיניה ולכך

קאמר דלא מצי למימר השכיבנו דלאו

זמן שכיבה הוא כיון שעלה כבר עמוד

השחר אפילו קודם הנך:

ר' אלעזר בן עזריה אומר

נאמר כאן בלילה

הזה וכו'. וא"ת היכי מצי למימר רבי

אלעזר בן עזריה עד חלות והכתיב

לא תומירו ממנו עד צקר (שמות יב)

דמשמע עד צקר מיהא מצי לאכלו.

ויש לומר דמצי למימר דהכי קאמר

לא תעשו דבר שיצא לידי נותר עד

הצקר. שאם לא יתא נאכל עד חלות לא

מוכל לאוכלו ולא לשורפו צלילה כדא

אמרין ט ביום אחה שורפו ואי אחה

שורפו צלילה ואם כן שאר עד הצקר:

אלא

הבשר בלילה הזה רבי אלעזר בן עזריה

אומר נאמר כאן בלילה הזה ונאמר

להלן יועברתי בארץ מצרים בלילה הזה

מה להלן עד חלות אף כאן עד חלות

אמר ליה ר' עקיבא והלא כבר נאמר

בחפזון יעד שעת חפזון א"כ מה תלמוד

לומר בלילה יכול יהא נאכל כקדשים

ביום תלמוד לומר בלילה בלילה הוא

נאכל ולא ביום בשלמא לר' אלעזר בן עזריה

דאית ליה גזירה שוה אצטריך

למכתב ליה הזה אלא לר' עקיבא האי

הזה מאי עביד ליה למעוטי לילה אחר

הוא דאתא סד"א הואיל ופסח קדשים

קלים ושלמים קדשים קלים מה שלמים

נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף פסח

נאכל שתי לילות במקום ב' ימים ויהא

נאכל לב' לילות ויום אחד קמ"ל בלילה

הזה בלילה הזה הוא נאכל ואינו נאכל

בלילה אחר ור' אלעזר בן עזריה מלא

תותירו עד בקר נפקא ורבי עקיבא אי

מהתם הוה אמינא מאי בקר בקר שני

ורבי אלעזר אמר לך כל בקר בקר

ראשון הוא. והני תנאי כהני תנאי י

דתנאי שם תזבח את הפסח בערב

כבוא השמש מועד צאתך ממצרים ר'

אליעזר אומר בערב אתה זזבח וכבוא

השמש מועד צאתך ממצרים רבי יהושע

אומר בערב אתה זזבח וכבוא השמש

מועד צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

בערב אתה זזבח וכבוא השמש מועד

צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

בערב אתה זזבח וכבוא השמש מועד

צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

בערב אתה זזבח וכבוא השמש מועד

צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

בערב אתה זזבח וכבוא השמש מועד

צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

בערב אתה זזבח וכבוא השמש מועד

צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

בערב אתה זזבח וכבוא השמש מועד

צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

בערב אתה זזבח וכבוא השמש מועד

צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

בערב אתה זזבח וכבוא השמש מועד

צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

בערב אתה זזבח וכבוא השמש מועד

צאתך ממצרים רבי יהושע אומר

עין משפט ונר מצוה

לח א מיי פ"ח מהל ק"ש הל' י (סמ"ג עשין יח) טוש"ע אורח חיים סומן לנה סעיף ד:

לח ב מיי פ"ח מהל קרנן פסח הל' טו:

תורה אור השלם

- ↑ וְאָבְדוּ אֶת הַבָּשָׂר בְּלִילָה הַזֹּאת וְצִלִּי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מִדְּרִים יִאֲבָלְהוּ: שְׁמוֹת יב ח
- ↑ וְעִבְרִיתוּ בְּאַרְץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֹּאת וְחִפְיִיתוּ כָל כְּבוֹד בְּאַרְץ מִצְרַיִם מֵאֲדָם וְעַד דְּבָקָהּ וּבְגָד אֱלֹדִי מִצְרַיִם אֲעִשֶׂה שִׁפְטִים אֵנִי יְיָ: שְׁמוֹת יב יב
- ↑ וְכַבֵּד תֵּאֲבָלוּ אוֹתוֹ מִתּוֹנִיכִים חֲגָרִים נִעְלִיכִים בְּרָגְלִיכִים וּמִקְלָבִם בְּיָדְכֶם וְאֲבִלְתֶּם אוֹתוֹ בַּחֲפוּזִין פֶּסַח הוּא לֵי: שְׁמוֹת יב יא
- ↑ וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר בֶּקֶר וְהִנֵּהר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר כֹּאֵשׁ תִּשְׂרַפֶּה: שְׁמוֹת יב י
- ↑ כִּי אִם אֵל הַמִּקּוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁכֹּן שְׁמוֹ שֵׁם תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בְּעֶרֶב כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֹאתְךָ מִמִּצְרַיִם: דְּבָרִים טו ו
- ↑ שְׁמוֹד אֶת חֹדֶשׁ הָאֲבִיב וְעִשִׂיתָ פֶסַח לַיְי אֱלֹהֶיךָ כִּי בַּחֹדֶשׁ הָאֲבִיב הוֹצִיאָךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לִילָה: דְּבָרִים טו א
- ↑ וְחִסְרוּ מִרְעַמְסִם בַּחֲדָשׁ הָרָאשׁוֹן בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרָאשׁוֹן מִמִּקְרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בֵּד רְקוּהָ לַעֲנִי כָל מִצְרַיִם: בְּמִדְבַר לֹג ג
- ↑ דָּבָר נָא בְּאֵזְנֵי הָעָם וְיִשְׂאֲלוּ אִישׁ מֵאֵת רַעְיוֹהוּ וְאָשֶׁה מֵאֵת רַעְיוֹתָהּ כָּלִי כִּפּוֹ וּבְלִי זֶהָב: שְׁמוֹת יא ב